

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΠΟΥΛΟΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΕΡΙΣΚΟΡΟΡΟΥΛΟΣ
1874–1944

ΖΩΗ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ
VITA DOPO LA MORTE

CON QUESTO MONOLOGO DRAMMATICO
UN CADAVERE ESAMINA E DESCRIVE NEI MINIMI PARTICOLARI
E CON PRECISIONE RACCAPRICCIANTE
LE FASI DELLA PROPRIA
DECOMPOSIZIONE NELLA TOMBA

Μετὰ τῆς τελευταίας ἐκπνοῆς ἡ ψυχὴ ἀπέπτη τοῦ σώματος. Ὅλη ἡ προτέρα αὐτοῦ ἀντίστασις κατὰ τῆς

φθοράς ἐξέλιπε, καὶ οἱ νόμοι τῆς ὕλης ἀνέλαβον τὴν κυριαρχίαν των. Τὸ πρὶν κινούμενον καὶ σκεπτόμενον καὶ δρῶν ἐνόργανον πλάσμα εἶναι τώρα ὕλη ἀδρανῆς, ψυχρά, ἐνώσεις χημικαὶ ἀσταθεῖς καὶ ἀσθενεῖς τὴν συγγένειαν, ἀποσυντιθέμεναι καὶ πάλιν εἰς τὰ στοιχεῖα των...

Ἦμην νεκρός.

Ἐλευθέρα πλέον ἡ συνείδησις τοῦ ἐγώ, ἡ δύναμις ἡ ζωτική, ὅλον τὸ εὐσυνείδητον ὄν ἀπέπτη εἰς τὸν αἰθέρα ἀνακουφισθὲν καὶ ταχύτερον ὡς ἀερόστατον, τοῦ ὁποίου ἀπερρίφθη ὅλον τὸ ἔρμα, καὶ ὡς αἰθὴρ καὶ αὐτὸ λεπτοφυῆς καὶ ἐλαφρόν, περιῖπτατο περὶ τὴν ὕλην.

Ἐν τῇ καταστάσει ἐκείνῃ, τῇ σχεδὸν αὐτῷ καὶ πνευματικῇ, αἱ αἰσθήσεις ἔλαβον διαύγειαν ἄλλην ὑπεργήινον, καθαρὰν, καὶ ἡ ἐκ τοῦ περιβάλλοντος ἀντίληψις ἤρχετο τώρα ὀξεῖα καὶ λεπτομερῆς καὶ οὐδέν, οὐδέν τῶν περὶ ἐμέ, ὁρατῶν ἢ ἀοράτων διὰ τὰς ἐνσωματωμένας ψυχάς, μοὶ διέφευγεν.

Ἐβλεπον – ἄνευ ὀφθαλμῶν – τῶν μικροβίων τὰς περιδήσεις καὶ τοὺς ἀλληλοπολέμους, τῶν σωμάτων τὰ μόρια ἐν τῇ ἀπείρῳ αὐτῶν συνενώσεις, τῶν αἰθέρων τὰς πολυτρόπους κινήσεις, τὰς ἀποτελούσας τῶν φυσικῶν φαινομένων τὴν ἔκφρασιν. Ἦκουον – ἄνευ ὠτῶν – μουσικὴν ἄπειρον, καὶ πολυσύνθετον, καὶ ἀρμονικὴν ἐν τῇ ἀσυναρτησίᾳ τῆς, ἐκ τοῦ βόμβου τοῦ ἐλαφροῦ ὄλου οὐ κόσμου τῶν ἀτόμων, ἐκ τῶν μεταβολῶν τῆς ὕλης, ἐκ τῆς συνθέσεως τῶν χημικῶν ἐνέσεων.

Ὁ κόσμος διελύετο καὶ ἐπολλαπλασιάζετο καὶ ἀποσυνετίθετο καὶ ἀνεγεννᾶτο μόριον πρὸς μόριον πρὸ τῶν παντεποπτῶν αἰσθήσεών μου.

Ἐβλεπον τὴν φύσιν ὅλην ἐν τῇ μυχία, τῇ ἀδιοράτῳ ἐργασίᾳ τῆς, ἐν τῇ αἰωνία, τῇ μυστηριώδει τῆς ὕλης συναλλαγῇ, ἐν τῇ ἀδιαλείπτῳ

μεταμορφώσει τῶν ἀτόμων τῆς, ἐν τῇ διηνεκεῖ ζωῇ καὶ τῷ θανάτῳ αὐτῆς.

Ὡς νὰ ἀπέβαλε τὸν φλοιὸν τὸν ἀποκρύπτοντα ὅλα τὰ μυστήρια καὶ ἰδοὺ τὸ πᾶν ἐφάνη πρὸ τῶν αἰσθήσεών μου ὡς ὁ ὄργασμός πρὸ τοῦ μαχαιριδίου τοῦ ἀνατόμου.

Καὶ ἔβλεπον πάντοτε ἐκεῖ τὸ σῶμα μου κείμενον ἀκίνητον, μὲ τὸ πρόσωπον ὠχροκύανον, μὲ τοὺς χαρακτήρας ἠλλοιωμένους, ἀδρανές, ὅμοιον κατὰ τὴν θερμοκρασίαν μὲ τὸ περιβάλλον, ἀποδοθὲν τώρα ἔρμαιον εἰς τῆς ἀτμοσφαίρας τὰς ἐπιδράσεις.

Οἱ ὀφθαλομοί, μὲ τὴν κόρην διεσταλμένην, ὑπερμέτρως ὑελώδεις καὶ ἀνέκφραστοι· αἱ χεῖρες ἀπεξυλωμένοι, ἀδρανεῖς· τὸ στήθος ἀκίνητον, σανιδῶδες· ἡ καρδία ὠχρὰ καὶ ἀναιμος καὶ συνεσταλμένη· πεφυσιωμένα τὰ ἔντερα· οἱ μῦς πλαττωμένοι καὶ συμπαγεῖς· τὸ αἷμα κυανέρυθρον καὶ πεπηγός, τὰ κύτταρα, ἀδρανῆ σχεδὸν καὶ νεκρά καὶ κατεστραμμένα ἀεννάως μέχρις ἐντελοῦς μεταβολῆς.

Κόσμος ἄπειρος μικροβίων περὶ τὸ σαπρὸν τῆς ὕλης συννοθύλευμα – ὑποκάτω τώρα κείμενον ὑπὸ τὴν γῆν – ἀναλαμβάνει τὸ ἔργον του.

Ἡ ζωὴ τῆς καταστροφῆς, ζωὴ χημική, δραστηρία, μία ὀλόκληρος σειρά καὶ αὐτὴ χημικῶν φαινομένων, ὡς καὶ ἡ ἄλλη ἢ πραγματικὴ ζωὴ, μία σειρά μετασχηματισμῶν διαφόρων, ἀρχίζει. Ἄλλ' ὅπως ἡ ἄλλη ἢ ἀληθῆς ζωὴ εἶνε ζωὴ αὐξήσεως τοῦ σώματος καὶ ἀναπτύξεως, αὐτὴ εἶνε ζωὴ μηδισμού, μεταμορφώσεως, ἀνακαινίσεως.

Μόριον καὶ αὐτὴ τῆς αἰωνίας ἐναλλαγῆς τῆς ὕλης τῆς ἀεννάου παραγωγῆς ζωῆς ἐκ τοῦ θανάτου.

Κόσμοι ὀλόκληροι μικροοργανισμῶν τοῦ στομάχου ἐστερημένοι ἀέρος, λουόμενοι εἰς ὑγρὰ θρεπτικά, καταστρέφουσιν ἐκ τῶν ἔσωθεν πρὸς τὰ ἔξω ὅλην τὴν περιβάλλουσαν οὐσίαν. Ἐκ τῆς

ἐπιφανείας ἔπειτα τῆς ἐπιδερμίδος τὰ μικρόβια ἀναπτύσσονται μὴ εὐρίσκοντα οὐδόλως ἀντίστασιν, καὶ πρόσφορον ἔχοντα ἔδαφος καὶ ἀρχίζουσιν ὡσαύτως τὴν ἔγασίαν τῶν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν πρὸς τὰ ἔσω. Καὶ πρὸ τῶν λεπτῶν αἰσθήσεών μου ἀρχίζει μεταξύ τῶν ἐν τῇ συναντήσει τῶν ὁ ἀγών, τῆς ἐκλεκτικῆς διατηρήσεως τοῦ δυνατοτέρου, ὁ αἰώνιος ἀγών τῆς φύσεως. Καὶ ἐκεῖ εἰς τὸν πολυάριθμον μικρόκοσμον, μεγάλην κοινωνίαν μικροβίων, περὶ τὸ σῶμα τὸ σαπρὸν, τὸ ἡμιάλωτον, τὸ ὄζον ὑδροθείου καὶ ἀμμωνίας καὶ νεκρώσεως καὶ γαγγραίνης καὶ σαπρίας, τὸ ἠλλοιωμένον, τὸ πεφτυσιωμένον, τὸ πλαδαρὸν καὶ ἀηδές, ἀρχίζει ἡ μάχη, ἡ ἀλληλοκαταστροφή, ἡ καταβρόχθις τῶν ἀδυνατωτέρων ὑπὸ τῶν δυνατῶν καὶ τούτων ὑπὸ τῶν δυνατωτέρων καὶ αὐτῶν πάλιν τὸ τέλος καὶ ἡ ἀποσύνθεσις ἐν τῷ ἀποσυντιθεμένῳ, τῷ ἐξαλειφομένῳ σώματί μου καὶ ἡ ἐκ τούτων πάλιν ἀναγέννησις ἄλλων καὶ ἡ αἰωνία ἐξάλειψις καὶ ἐξαέρωσι! τῆς ἀχρήστου, τῆς παρακμασάσης ὕλης καὶ ἡ ἀναγέννησις ζωῆς καὶ δράσεως.

Καὶ οἱ σκώληκες, οἱ μεγάλοι καὶ οἱ μικροί, καὶ ὄλων τῶν μικρῶν ὄντων αἱ στρατιαὶ ἐνέκυπτον πάντοτε εἰς τὸ ἔργον τῆς φαινομενικῆς καταστροφῆς, τῆς ἐξαφανίσεως ἐκεῖ περὶ τὴν σαπρίαν.

Τὰ εὐεργετικὰ ζώϊφια! Ἄνευ αὐτῶν ἀδύνατον θὰ ἀπέβαινε ἡ ζωὴ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τοῦ θανάτου τὸ ἔργον θὰ ἦτο ἡμιτελές, καὶ τῆς ὕλης ἡ ἐναλλαγή, ὁ πρῶτος οὗτος παράγων τῆς ζωῆς, δύσκολος θὰ ἦτο, ἀδύνατος ἴσως. Τὰ εὐεργετικὰ ζώϊφια!

Τὰ κόκκαλα τοῦ σκελετοῦ, γλειώδη καὶ ὑ γρά, μὲ ὄσμην ἀφόρητον, μόλις συνηρμοσμένα μεταξύ τῶν, καὶ τεμάχια, λείψανα σαρκὸς μαλακῆς, πυορροούσης, σκωληκοβρώτου, ἀπέμεναν πλέον ὑπὸ τὴν γῆν.

Ἐπὶ τοῦ προσώπου ἴχνη μόνον μελάγχρου κρέατος περὶ τὰ μῆλα τῶν παριῶν, καὶ οἱ ὀδόντες ὀξεῖς καὶ φαιοί, καὶ τὰ δύο τῶν ἡμιβεβρωμένων ὀφθαλμῶν κοιλώματα, καὶ τῆς ρινὸς τὸ χάσμα. Ἐντὸς τοῦ στόματος, ἀπαισίου ὡς γελῶτος γέλωτα σαρδόγιον συνεσπαμένου ψοφιμίου, οἱ σκώληκες συνηνωμένοι ὡς μία τολύπη ὃ εἰς ἐπὶ τοῦ ἄλλου, λευκοί, γλοιώδεις, συνεσπειρωμένοι, ἀπέγλυφον τὰ λείψανα τῆς σαρκός, ἀπέκρινον τὰ περιπτώματά των, ἐγοιμοπίουν, ἐπληθύνοντο...

Καὶ ἐκ τοῦ συνειρμοῦ ἐκείνου κοκκάλων καὶ σαρκός, εὐρωτιώντων ὄλων καὶ πυορροούντων, ἐξέρρεεν ὑγρὸν, γάγγραινα πυώδης, ὀσμῆς ἀνεκφράστου, ναυτιώδου, λοιμικῆ, καὶ πρὸς τὰ ἄνω ἀπήρχοντο ἔπειτα διηλεκῶς ἐξαερούμενα ὅλα τὰ συστατικά ὑπὸ μορφὴν παντοειδῆ, ὑπὸ κατάστασιν ἀλλοίαν καὶ διὰ συνδυασμῶν μυρίων ἐξεπλήρουν ἔπειτα τὴν ἀποστολὴν των παράγοντα ζωῆν, μεταμορφούμενα εἰς κίνησιν, εἰς θερμότητα, εἰς δρᾶσιν.

Καὶ παρηκολούθουν ἐκ τῶν ἄνω, ὠθούμενος ὑπὸ ἀκαταικίητου δυνάμεως, παντοῦ ἐν τῇ ἐνσκόπῳ περιπλανήσει των, τοῦ σώματός μου τὰ μέλη, τὰς σάρκας, ὅλον τὸ γήϊνόν μου περίβλημα καὶ παριστάμην διὰ τῶν αἰσθήσεών μου εἰς τὸν ἐντελῆ αὐτῶν μετασχημαρισμῶν.

Καὶ εἶδον ἄνθη καλλίχρωμα βραδέως ἀνεγειρόμενα καὶ ζωηρὰ ἐκ τῆς ζειδώρου ἀναμυζήσεως τῆς πνοῆς τῶν μορίων τῆς ἄλλοτε σαρκός μου, καὶ φυτὰ ἀναζώντα, καὶ ἔντομα ἀναπνέοντα.

Καὶ εἶδον τὴν ὕλην τοῦ σώματός μου εἰσδύουσα καὶ μετασχηματιζομένην εἰς δηλητήριον ἐν τοῖς ἐντοσθίοις τοῦ ὄφους, καὶ ἐζωογόνησα διὰ τῶν μορίων τοῦ ὀξυγόνου μου πάλλουσαν καρδίαν νεάνιδος, καὶ εἶδον τὰ συστατικά μου τρέφοντα ἀσθενεῖς, καὶ παχύνοντα αἰσχροβίου, καὶ

ὑποβοηθοῦντα διὰ τῆς διεγέρσεως τῆς δυνάμεως εἰς ἐγκλήματα, καὶ μετασχηματιζόμενα εἰς ὑγιεῖς ἐγκεφάλους, εἰς σκέψεις μεγαλεπηβόλους, ἢ εἰς σχέδια φαῦλα.

Καὶ συνέβαλλον καὶ ἐγὼ διὰ τῆς πτωχῆς καταβολῆς τοῦ νεκροῦ μου σώματος εἰς τὴν παγκόσμιον τῆς φύσεως ἐξέλιξιν, καὶ ὑπεβοήθησα εἰς μεγάλα ἔργα, καὶ ἐγενόμην ἄκων συνένοχος εἰς αἰσχρὰς πράξεις.

Καὶ τὰ ἔβλεπον πάντοτε, τὰ παρηκολούθουν εἰς τὰς παντοίας μεταβολὰς των τὰ λείψανά μου ἐν τῇ αἰωνία δημιουργίᾳ των καὶ τὰ ἔβλεπον καὶ πάλιν θηήσκοντα ὑπὸ τὰς νέας των μορφάς, καὶ ἀναγεννώμενα καὶ ἐναλλασσόμενα αἰωνίως, ἀναζῶντα ὡς φοῖνικες ἐκ τῆς τέφρας των.

Δὲν ἔμμενε πλέον ἢ δρᾶξ ὀστών ἐξ ἐμοῦ, δρᾶξ φαιοχρόων ὀστών καταναλισκομένω καὶ ἐκείνων κατ' ὀλίγων ὑπὸ τὴν γῆν καὶ χρησιμευόντων καὶ ἐκείνων εἰς ἐκλίπανσιν αὐτῆς, συμβαλλόντων διὰ τοῦ φωσφόρου καὶ ἀζώτου καὶ τῶν ἀλάτων των εἰς τὴν πάχυνσιν τῶν καρπῶν, εἰς τὴν θρέψιν τῶν φυτῶν, εἰς τὴν εὐχροίαν τῶν φύλλων.

Καὶ ὡς νὰ μὴ εἶχον πλέον τίποτε νὰ πράξω μετὰ τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ γήινου μου ἐγώ, περιπλανώμην φερόμενος ὑπὸ ἀγνώστου δυνάμεως πρὸς ἀγνώστον φοράν.

Καὶ ἔστρεψα τώρα τοὺς ὀφθαλμούς μου κάτω πρὸς τὸν κόσμον καὶ εἶδον, εἶδον θέαμα φοβερὸν, ἀηδές, ἀπαίσιον.

Ὡ! ἂν οἱ ἄνθρωποι ἐλάμβανον διὰ μίαν στιγμὴν τὴν ἄπειρον, τὴν ἀπόλυτόν μου διορατικότητα, θὰ τὴν ἀηδίαζον τὴν ζωὴν, θὰ ἐφοβοῦντο νὰ ζώσιν.

Ἄλλ' οὐδεὶς ζῶν τὸ εἶδε, οὔτε θὰ τὸ ἴδῃ ποτὲ τὸ θέαμα τοῦ κόσμου οὕτως ἐν ἀπόπτῳ, ἀνευ οὐδενὸς μυστηρίου, ἀνευ οὐδενὸς σκοτεινοῦ.

Καὶ εἶδον ἄπειρον πληθὺν ζωϊφίων μόνον εἰς αἰώνιον πόλεμον μεταξύ των καὶ λίμνας αἵματος καὶ σωροὺς νεκρῶν, καὶ ὅλους ἐξαφανιζομένους καὶ ὅλους ἀναζῶντας καὶ ὡς ἀέρα ἀναπνέοντας τὸ μῖσος, τὴν ἐκδίκησιν, τὴν δυστυχίαν.

Καὶ ἡ ἐντύπωσίς μου ἦτο ὡσεὶ ἐξ ομάδος καταξεσχιζομένων θηρίων, καὶ οἰμωγῶν νεκρῶν, καὶ συριγμῶν ὄψεων, καὶ ἀγωνίας μαρτυρίων, καὶ πνοῆς θανάτου.

Καὶ ἤθελον νὰ μὴ βλέπω καὶ δὲν ἠδυνάμην, καὶ πρὸ ἐμοῦ πάντοτε τὸ φρικῶδες θέαμα τοῦ κόσμου ἀπαισίου καὶ φοβεροῦ.

Καὶ ἤθελον νὰ ἔχω ὠκεανούς δακρύων ὅπως τὴν κλαύσω, καὶ πλημμύραν εἰρωνείας ὅπως τὴν μυκτηρίσω, καὶ τόσην καρδίαν ὥστε νὰ δύναμαι νὰ τὴν οἰκτείρω τὴν μεγάλην αὐτὴν ἀγέλην τῶν ζῶων τῶν δυστυχῶν, τῶν ὠθουμένων ὑπὸ φυσικῆς δυνάμεως παντοδυνάμου πρὸς ἄγνωστον μοιραίαν πορείαν, μὲ σύντροφον αἰώνιον τὴν δυστυχίαν, μὲ τέρμα αἰώνιον τὸ μηδέν.

Καὶ ἠσθανόμην ὀδύνην μεγάλην καὶ μαρτύριον ἀνήκουστον καὶ ἐφοβούμην, ἐφοβούμην τοὺς ὁμοίους μου καὶ ἔτρεμον εἰς τὴν ὄψιν τοῦ κόσμου καὶ ὑπέφερον, ὑπέφερον πολὺ.

Καὶ ἦτο ἡ κόλασις τοῦτο. Ἦτο ἡ κόλασις διότι ἀνεζήτουν καθ' ἑαυτὸν τί ἔπραξα καὶ ἠρώτων τὴν συνείδησίν μου ἂν ἦμην ἔνοχος καὶ δὲν ἐτόλμα νὰ μοῦ εἴπη ὄχι.

Ἦμην ἔνοχος πρὸς τὸν κόσμον καὶ ἐτιμωρούμην δι' αὐτοῦ. Ἦτο ἡ Κόλασις τὸ φρικῶδες ἐκεῖνο θέαμα καὶ ἡ ὀδύνη ἐκείνη τὴν ὁποίαν ἠθανόμην καὶ ὁ φόβος καὶ ἡ φρίκη.

Παρήλθε – θὰ παρήλθε βεβαίως πολὺς καιρὸς ἐν τῇ βασάνῳ ἐκείνῃ τῶν αἰσθήσεών μου, βασάνῳ ὁμοίᾳ μὲ ἀνθρώπου νευρικοῦ γλυφομένου ὑπὸ ἐχιδνῶν. Ἐπειτα ἠσθάνθην ὡσεὶ νὰ παρεσυρόμην

ταχέως, νὰ κατέβαινον εἰς τὸν κόσμον πάλιν,
ὠθούμενος ὑπὸ ἀγνώστου δυνάμεως.

Ἦτο ἀπότομος, μεγάλη ἢ βία καὶ ἠσθανόμην ἐν
τῇ αὐτῷ μου φύσει πόνον, πόνον ἀνθρώπου
κατασυντριβομένου.

Ἦθελα νὰ σταθῶ.

– Κατέρχου, ὡσεὶ νὰ μοὶ ἐξέφραζον διὰ βιαίων
ὠθήσεων.

Καὶ κατηρχόμην τυφλὸς ἄνευ θελήσεως ὅπου μὲ
ἔφερεν ἡ ἀγνωστὸς δύναμις.

Ἦπειτα εἰσῆλθον...

Εἰσῆλθον διὰ μέσου σπασμοῦ ἡδονῆς,
ἐναγκαλισμοῦ παραφορᾶς, μέθης γενετησίου ἐν
ὠαρίῳ γοιμίῳ μιᾶς γυναικός, καὶ ἐνεφύσησα αὐτῷ
ψυχὴν.

Τίς οἶδε μιᾶς ἐταίρας ἴσως, μιᾶς βασιλίσσης;

Μετὰ τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ ὑπέκυπτεν εἰς τὸν
αἰώνιον τῆς φύσεως νόμον τῆς ἐναλλαγῆς,
ἐπανήρχετο νὰ συγκρατήσῃ καὶ πάλιν ἐν πλάσμα
ζῶν, νὰ σχηματίσῃ πάλιν εἰς τὸν κόσμον τὸν
ἐκτροματικόν, τὸν μισητὸν πλέον δι' ἐμέ, τὸν
φρικώδη.

Τὸ παρελθὸν αἴφνης ἐχάνετο πρὸ ἐμοῦ,
ἡ μνήμη ἀφίπτατο, οὐδεμία σκέψις ἀπέμενε.

Μετὰ τῆς ἀνακαινίσεως ἠφανίζετο πᾶν τὸ
παλαιὸν ἐν ἐμοί.

Εἰσηρχόμην εἰς νέαν ζωὴν.

Καὶ ἐλησμόνησα τὰ πάντα...

Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον Κωνστ. Φ. Σκόκου, 1894